

Tillsyn utifrån individärenden – statistik över anmälningar och beslut 2018

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning.....	4
Inkomna anmälningar och beslutade ärenden 2018	5
Fortsatt ökning av antalet inkomna anmälningar.....	5
Myndigheten fattade över 5 200 beslut varav drygt 1 500 innehöll kritik	8
Skolinspektionen har hanterat nära 400 anmälningar gällande lärares lämplighet och skicklighet.....	10
En ökning av antal vitesbeslut inom tillsyn utifrån individärenden	10
Om statistiken.....	12
Mer om tillsyn utifrån individärenden.....	12

Sammanfattning

Resultaten från tillsyn utifrån individärenden 2018 visar i korthet att:

- Skolinspektionen och Barn- och elevombudet (BEO) tog under 2018 emot 5090 anmälningar, vilket är en ökning med 2 procent jämfört med 2017.
- Under 2018 har Skolinspektionen och BEO fattat beslut om 5 216 anmälningar. I 30 procent av besluten har myndigheten konstaterat att det förekom brister.
- De inkomna anmälningarna handlar framför allt om kränkande behandling och att elever inte får det stöd de har rätt till.
- Antal inkomna anmälningar gällande kränkande behandling har minskat 3 procent jämfört med 2017.
- Det är vanligare att de inkomna anmälningarna handlar om pojkar än om flickor, vilket är samma mönster som tidigare år.
- Flest anmälningar inkommer gällande elever i grundskolan. Det är även vanligare att de inkomna anmälningar gäller grund- och gymnasieskolor som drivs av fristående huvudmän. Däremot konstateras något fler brister i ärenden gällande grundskolor med offentliga huvudmän jämfört med grundskolor med enskild huvudman, sett till elevantal.
- Under 2018 har Skolinspektionen registrerat nästan 400 anmälningar gällande lärares lämplighet och skicklighet vilket är i nivå med föregående år. Myndigheten har under året anmält nio lärare till Lärarnas ansvarsnämnd.

Inledning

I denna rapport redovisas statistik över Skolinspektionens tillsyn utifrån individärenden inkomna genom anmälningar samt Skolinspektionens ärenden gällande lärares oskicklighet eller olämplighet. Statistiken över anmälningarna rörande skolenheter och huvudmän visar hur många anmälningar vi fått in ett visst år och hur många beslut vi har fattat samma år. Notera att besluten kan gälla anmälningar som kommit in tidigare år. Statistiken visar också vilka områden som anmälningarna har gällt och vad besluten har konstaterat brister kring.

Vem som helst kan göra en anmälan till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet, BEO, om upplevda missförhållanden i skolan eller förskolan. Anmälningarna till Skolinspektionen och BEO handlar för det mesta om skolsituationen för en enskild elev. Anmälningar görs ofta av föräldrar som är missnöjda med eller oroade över sitt barns skolsituation. Det kan till exempel gälla att en elev utsätts för kränkande behandling eller att eleven inte får det stöd den har rätt till. I vissa fall handlar anmälan om mer generella brister inom en verksamhet eller hos en huvudman. Inom ramen för tillsyn utifrån individärenden utreder Skolinspektionen enbart anmälningar som rör en enskild elev. Anmälningar som rör generella brister kan överlämnas till Skolinspektionens övriga former av tillsyn eller under vissa förutsättningar remitteras till huvudmannens klagomålshantering. Ärenden som remitteras till huvudmannens klagomålshantering följs sedan i regel upp av myndigheten.

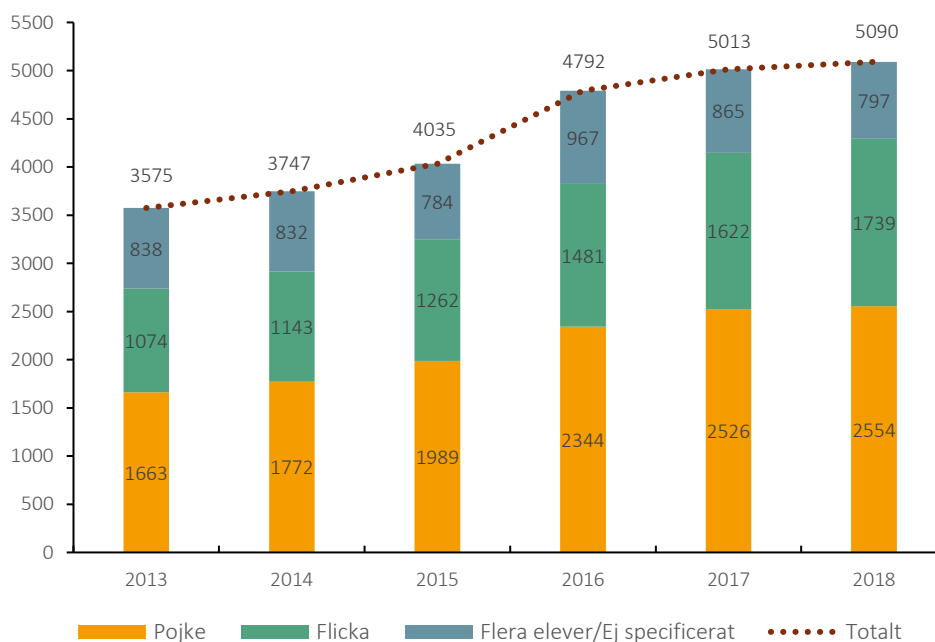
Ärenden som gäller kränkande behandling handläggs av Skolinspektionens regionala avdelningar eller av Barn- och elevombudet, beroende på om det är flera sakfrågor som anmäls eller endast kränkande behandling. Skolinspektionen utreder även ärenden som handlar om en legitimerade lärares eller förskollärares oskicklighet eller olämplighet. En sådan utredning kan leda till att Skolinspektionen gör en anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd och begär att legitimationen dras in eller att den anmälda tilldelas en varning.

Inkomna anmälningar och beslutade ärenden 2018

Fortsatt ökning av antalet inkomna anmälningar

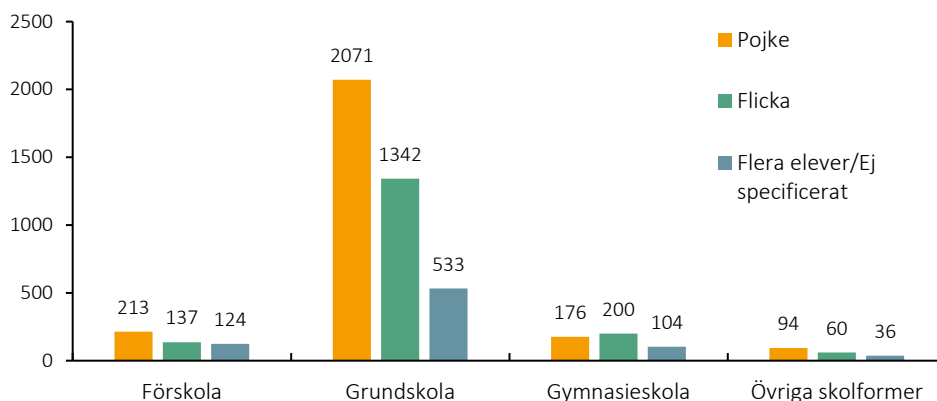
Under 2018 kom det in 5 090 anmälningar till Skolinspektionen och BEO. Det är en ökning med 2 procent jämfört med 2017. Anmälningarna fortsätter att öka men ökningstakten har planat ut sedan 2016. Myndigheten har under året arbetat med att uppmärksamma huvudmännen på vikten av en välfungerande klagomålshandling för att klagomål ska kunna hanteras på lokal nivå och därigenom öka möjligheten att skyndsamt åtgärda eventuella brister. Antalet inkomna anmälningar behöver inte nödvändigtvis spegla faktiska missförhållanden i skolan. Sannolikt kan en ökad medvetenhet i samhället om möjligheten att anmäla missförhållanden till Skolinspektionen förklara delar av ökningen.

Diagram 1. Antal inkomna anmälningar efter kön. År 2013 – 2018.

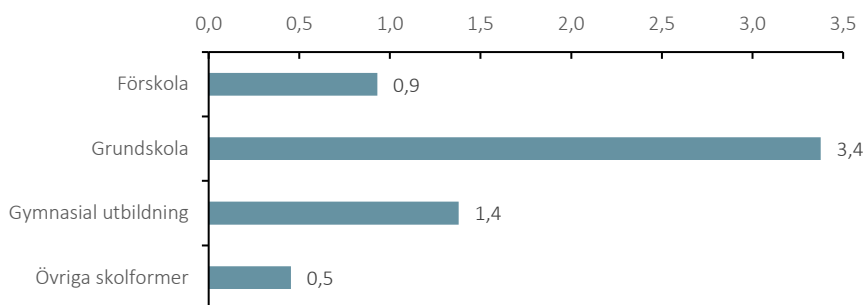

Vanligast att en anmälan rör en grundskoleelev

Bland de ärenden som inkommer till Skolinspektionen och BEO är det vanligare att anmälningarna rör missförhållanden för pojkar, förutom i gymnasieskolan där det är något vanligare att anmälningarna gäller en utsatt flicka. Mönstret är samma som föregående år, med undantag för att pojkar var överrepresenterade i alla skolformer förra året.

Diagram 2. Antal inkomna anmälningar 2018 efter verksamhetsform och kön.

Flest anmälningar inkommer för elever i grundskolan. Det är nära 2,5 gånger vanligare att Skolinspektionen och BEO får anmälningar som rör elever i grundskolan jämfört med elever i gymnasieskolan sett till antal anmälningar per tusen elever.

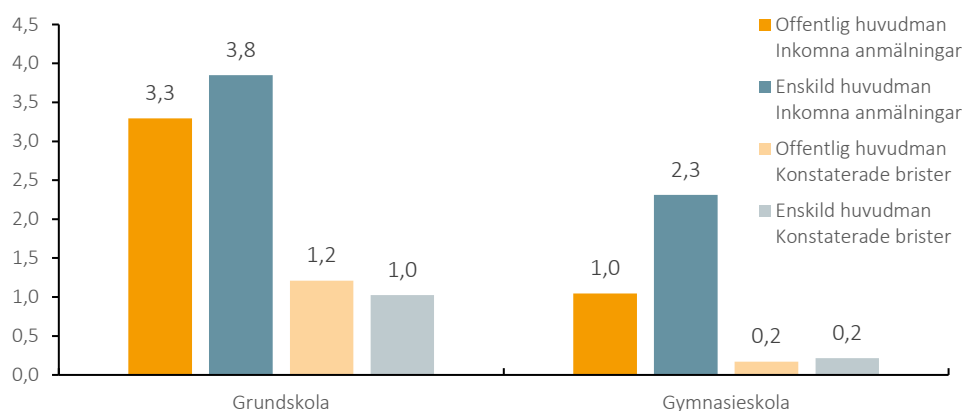
Diagram 3. Antal inkomna anmälningar 2018 per 1000 elever i respektive verksamhetsform.

Fler anmälningar per elev i skolor med enskild huvudman

I både grund- och gymnasieskolan är det vanligare med anmälningar som rör skolor som har enskild huvudmän jämfört med skolor som har offentlig huvudman. Mönstret är särskilt tydligt i gymnasieskolan, där det inkommer mer än dubbelt så många anmälningar per tusen elever i gymnasieskolor med enskild huvudman.

Mönstren blir annorlunda när man istället jämför antalet beslutade ärenden där brister konstaterats i grundskolan. Något fler brister konstateras i ärenden gällande grundskolor med offentliga huvudmän jämfört med grundskolor med enskild huvudman, sett till elevantal. Inom gymnasieskolan konstateras lika många brister per tusen elever oavsett huvudmannatyp.

Diagram 4. Antal inkomna anmälningar samt beslut med konstaterad brist per 1000 elever i respektive verksamhetsform samt huvudmannatyp.

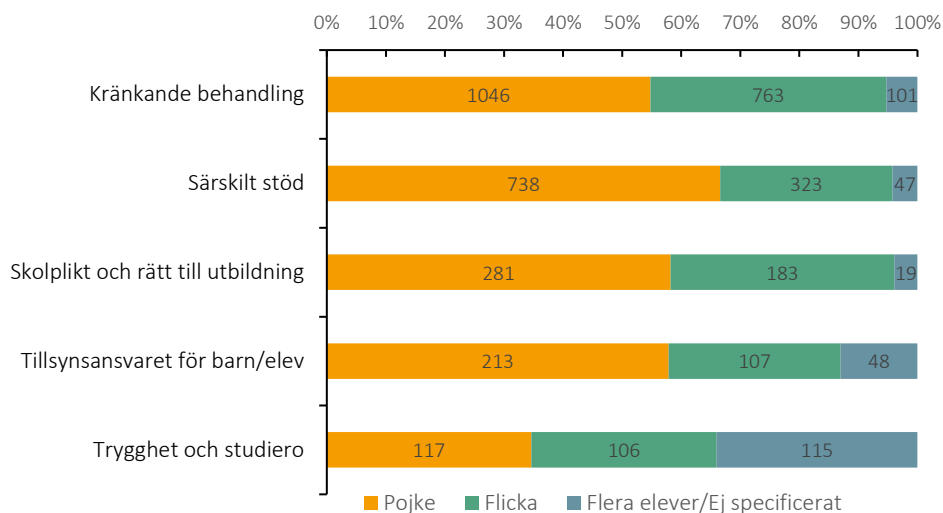

Kränkande behandling och bristande stöd anmäls oftast

Kränkande behandling och att elever upplever att de inte får det stöd de behöver för att nå målen var de vanligaste orsakerna bakom anmälningarna under 2018. Av alla anmälningar rörde 38 procent kränkande behandling och 22 procent särskilt stöd, vilket är samma mönster som tidigare år.

Anmälningarna gäller oftast en utsatt pojke. De största skillnaderna mellan flickor och pojkar återfinns när det gäller anmälningar om bristande särskilt stöd. Mer än dubbelt så många anmälningar om brister i särskilt stöd under 2018 gällde pojkar jämfört med flickor, vilket är samma mönster som tidigare år.

Diagram 5. Antal inkomna anmälningar 2018 efter anmälningsorsak och kön på barn/elev.

Antal inkomna anmälningar gällande kränkande behandling har minskat tre procent jämfört med 2017 då det inkom 1 970 anmälningar. Det har även inkommit något färre ärenden gällande särskilt stöd. Antalet anmälningar om bristande

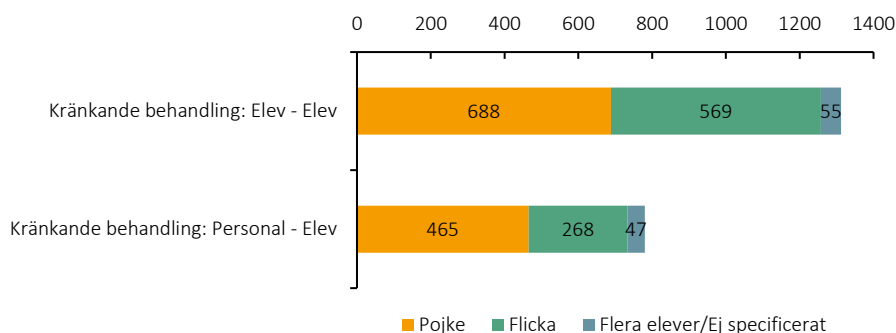
trygghet och studiero och brister i tillsynsansvaret för barn/elev har legat på samma nivå som föregående år. Under 2018 har det inkommit 13 procent fler anmälningar gällande rätten till utbildning än under 2017.

Pojkar förekommer oftare än flickor i anmälningar gällande kränkningar

Av de 1 910 anmälningar som inkom under 2018 gällande kränkande behandling innehöll 1 312 ärenden (69 procent) uppgifter om att en elev blivit utsatt för kränkande behandling av andra elever. Sammanlagt 780 av anmälningarna (41 procent) innehöll uppgifter om att en elev blivit utsatt för kränkande behandling av skolpersonal. Tio procent av anmälningar gällande kränkande behandling innehöll uppgifter om att både skolpersonal och andra elever hade utsatt en elev för kränkande behandling.

Utsatta pojkar förekom i högre utsträckning än flickor, både i ärenden som innehöll uppgifter om kränkande behandling av andra elever och ärenden som rörde skolpersonal. I anmälningar som rörde kränkningar av andra elever så förekom utsatta pojkar i 21 procent fler ärenden än flickor. I anmälningar som innehöll uppgifter om att en elev har blivit utsatt av skolpersonal förekom utsatta pojkar i 74 procent fler ärenden än flickor.

Diagram 6. Antal inkomna anmälningar 2018 efter uppgifter om vem som utfört den kränkande behandlingen och utsatta barnet/elevens kön.

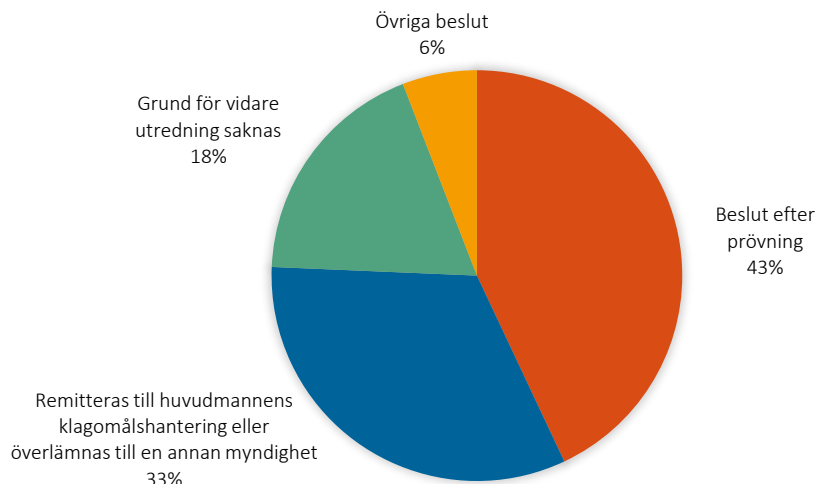
Antalet anmälningar där eleven har blivit utsatt för kränkande behandling av andra elever minskade en procent jämfört med 2017. Antalet anmälningar som innehöll uppgifter om att en elev blivit utsatt av skolpersonal minskade tre procent jämfört med året innan.

Myndigheten fattade över 5 200 beslut varav drygt 1 500 innehöll kritik

Under 2018 har Skolinspektionen och BEO fattat beslut om 5 216 anmälningar. Av besluten som fattades 2018 utreddes, utöver en första bedömning, 43 procent av ärendena vidare av Skolinspektionen eller BEO. I övriga fall gjordes en första bedömning som ledde till att 33 procent remitterades till huvudmannens klagomåls- hantering för utredning med uppföljning (eller lämnades över till annan myndighet) och 18 procent av ärendena konstaterades sakna grund för vidare utredning.

Av de 2 243 anmälningar som utreddes vidare kritiserades skolan som anmälan rörde i nära 70 procent av ärenden. Det är en liknande andel som föregående år. Sammanlagt fattades 1 549 kritikbeslut under 2018.

Diagram 7. Andel beslutade anmälningar 2018 efter beslutstyp.

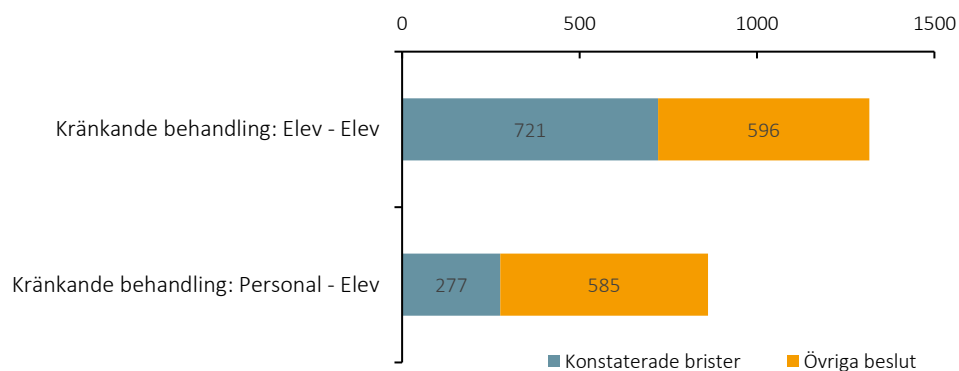

Vanligast att brister konstateras i ärenden gällande kränkande behandling mellan elever.

Under 2018 har 1 975 beslut gällande kränkande behandling fattats av Skolinspektionen och BEO varav 1 317 beslut rörde kränkningar av andra elever och 862 beslut rörde kränkningar som utfördes av skolpersonal. En del av ärendena innehöll uppgifter om elever som utsattes för kränkande behandling av både andra elever och av skolpersonal.

Av de 1 317 ärenden gällande kränkande behandling från andra elever som beslutades under 2018 konstaterades brister i 721 fall (55 %). Av de 862 ärenden gällande kränkande behandling från skolpersonal som beslutades under 2018 konstaterades brister i 277 fall (32 %).

Diagram 8. Antal beslutade anmälningar 2018 gällande kränkande behandling, med respektive utan konstaterad brist.

Skadestånd har krävts i 73 fall

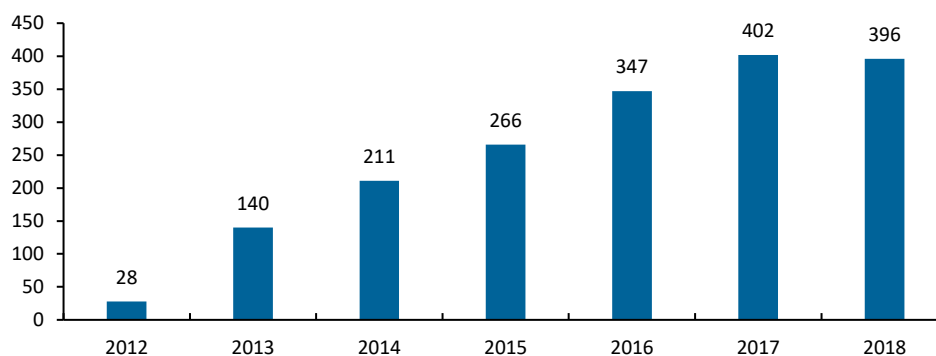
Barn- och elevombudet kan under vissa omständigheter begära skadestånd för en kränkt elevs räkning. Det har skett i 73 fall 2018. I 44 av dessa hade huvudmännen vid årsskiftet medgivit de framställda kraven på skadestånd och i 11 fall har huvudmannen betalat ett lägre belopp efter förlikning. I fyra ärenden avvaktade BEO vid årsskiftet huvudmannens inställning till det framställda kravet och i 13 ärenden har huvudmannen motsatt sig att betala det framställda kravet. Vid årsskiftet var ett ärende pågående där huvudmannen begärt ändring av BEO:s skadeståndsbeslut.

Skolinspektionen har hanterat nära 400 anmälningar gällande lärares lämplighet och skicklighet

Skolinspektionen utreder uppgifter om att en legitimerad lärare eller förskolelärare har agerat oskickligt i sin yrkesutövning eller gjort sig skyldig till förseelser som gör denne olämplig som lärare. Under 2018 har Skolinspektionen registrerat 396 sådana ärenden, vilket är i nivå med föregående år. Det är endast Skolinspektionen som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd och yrka att en legitimerad lärare ska meddelas varning eller att legitimationen ska återkallas.

Skolinspektionen har under året anmält nio lärare till Lärarnas ansvarsnämnd, som vid årsskiftet meddelat beslut i åtta av dessa nio ärenden. I fyra ärenden meddelades läraren en varning medan fyra ärenden avslutades utan åtgärd. Två av besluten har överklagats.

Diagram 9. Antal inkomna ärenden gällande lärares lämplighet och skicklighet, 2012-2018.

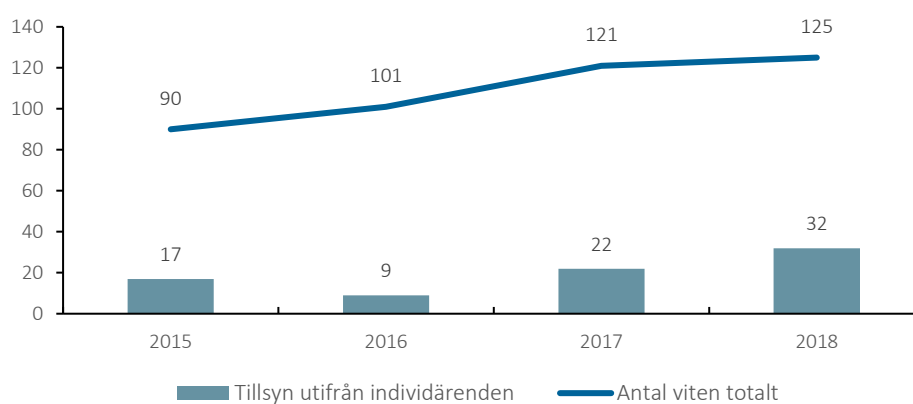
En ökning av antal vitesbeslut inom tillsyn utifrån individärenden

Ett föreläggande kan förenas med vite. Det betyder att huvudmannen, alltså den som ansvarar för skolan, kan bli tvungen att betala en summa pengar om inte bristerna åtgärdas i tid. Skolinspektionen bestämmer i beslutet hur stort vitet ska vara. Om huvudmannen inte följer föreläggandet kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömning av vitet. Huvudmannen kan överklaga ett föreläggande med vite till förvaltningsrätten.

Under 2018 fattade Skolinspektionen totalt 125 beslut om föreläggande med vite. Drygt var fjärde vitesbeslut gällde tillsyn utifrån individärenden. Flest vitesbeslut har fattats inom ramen för regelbunden tillsyn. De beslutade vitesbeloppen inom ramen för tillsyn utifrån individärenden har under 2018 varit mellan 200 000 och 2 500 000 kronor. I de allra flesta fall åtgärdar huvudmännen bristerna och en ansökan om utdömmande av vitet blir inte aktuell. Myndigheten gjorde under 2018 sammanlagt 4¹ ansökningar om utdömmande av vite.

Inom ramen för tillsyn utifrån individärenden under 2018 har alla beslut om föreläggande fattats under uppföljningen av ärendet. Initialt har myndigheten använt föreläggande² i så stor utsträckning som möjligt när brister har konstaterats.

Diagram 10. Antal beslut om föreläggande vid vite, tillsyn utifrån individärenden och totalt på myndigheten 2015-2018.

¹ Under 2018 har Skolinspektionen ansökt om utdömmande av viten i totalt 25 ärenden. Ansökningar om utdömmande av viten som gjordes under 2018 gäller även vitesbeslut tagna under tidigare år.

² Myndigheten kan även besluta om en anmärkning eller om att avstå från ingripande.

Om statistiken

Statistiken över anmälningar, i form av tabeller, publiceras två gånger per år, helårsstatistik i mars och halvårsstatistik i augusti. Helårsstatistiken omfattar inkomna och beslutade ärenden med konstaterad brist per anmälnings- respektive kritikgrund samt per kommun, kön på barn/elev, verksamhetsform samt en tidserie 2006-2018.

Mer om tillsyn utifrån individärenden

Skolinspektionen genomför tillsyn och kvalitetsgranskning på skolor och hos huvudmännen som driver skolorna.

I tillsynen granskas att skolor och huvudmän följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheterna. *Regelbunden tillsyn* görs på skolor där vi bedömer att risken är stor att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. När Skolinspektionen får information om generella missförhållanden på en skola kan en *riktad tillsyn* genomföras. Den kan inledas efter uppgifter från vårdnadshavare, men även efter signaler i media. Om Skolinspektionen får en anmälan gällande situationen för ett enskilt barn eller en enskild elev kan myndigheten starta *tillsyn utifrån individärenden*. Då gör Skolinspektionen en opartisk granskning av om en skola, förskola, lärare eller förskollärare har följt reglerna.

Anmälningar om upplevda missförhållanden i skolverksamheter handläggs och beslutas av Skolinspektionen och BEO. Vem som helst kan göra en anmälan, men oftast görs de av föräldrar och elever. Anmälningarna gäller i de flesta fallen enskild elevs situation på en särskild skola men Skolinspektionens beslut riktas mot huvudmannen, alltså den som driver skolan och som har ansvar för att verksamheten följer lagar och regler.